

Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 19. lipnja 2015.
(OR. en)

10081/15

SOC 421
GENDER 13
PENS 5

NAPOMENA

Od: Glavno tajništvo Vijeća

Za: Delegacije

Br. preth. dok.: 9302/15 SOC 371 GENDER 7 PENS 4

Predmet: Mogućnosti za ostvarivanje jednakih prihoda za žene i muškarce: uklanjanje rodnog jaza u mirovinama
– Nacrt zaključaka Vijeća

Za delegacije se u prilogu nalazi konačna verzija zaključaka kako ih je usvojio EPSCO
18. lipnja 2015.

**Mogućnost za ostvarivanje jednakih prihoda za žene i muškarce:
uklanjanje rodnog jaza u mirovinama**

Zaključci Vijeća

BUDUĆI DA

1. Ravnopravnost žena i muškaraca jedno je od zajedničkih i temeljnih načela zapisanih u članku 2. i članku 3. stavku 3. Ugovora o Europskoj uniji, članku 8. Ugovora o funkcioniranju Europske unije i članku 23. Povelje Europske unije o temeljnim pravima. Rodna ravnopravnost trebala bi imati središnju ulogu u svim aktivnostima Unije.
2. Od osnivanja Europske ekonomske zajednice, Ugovorom se jamči poštovanje načela o jednakim plaćama radnika i radnica za jednaki rad te rad jednake vrijednosti.¹
3. Zakonodavstvo Unije sadrži načelo jednakog postupanja prema ženama i muškarcima u području zapošljavanja i rada te socijalne sigurnosti kao i u području pristupa robi i uslugama, među ostalim i financijskim uslugama, kojim se zabranjuje rodna diskriminacija u tim područjima. Načelo jednakog postupanja prema ženama i muškarcima trebalo bi se provoditi i u području obrazovanja.
4. U Europskom paktu za rodnu ravnopravnost (2011. – 2020.) Vijeće je ponovno potvrdilo svoju predanost ostvarivanju ambicija Unije u području rodne ravnopravnosti, među kojima je i uklanjanje rodnih razlika u pogledu zapošljavanja, obrazovanja i socijalne zaštite.

¹ Članak 119. EEZ (sadašnji članak 157.).

5. Jednaka ekonomska neovisnost jedno od prioriternih područja navedenih u Komisijinoj „Strategiji za jednakost žena i muškaraca 2010. – 2015.“, u kojoj je rodni jaz u mirovinama izričito naveden kao jedan od problema koje je potrebno riješiti.
6. U Izvješću o primjerenosti mirovina Komisija i Odbor za socijalnu zaštitu istaknuli su da se važna dimenzija izazova povezanog s primjerenošću mirovina odnosi na rod.
7. Države članice prepoznale su važnost ocjene i nadzora rodne ravnopravnosti kao glavno sredstvo za poboljšanje politika. Europski institut za ravnopravnost spolova (EIGE) osnovan je sa zadatkom, između ostalog, da razvije metode za poboljšanje usporedivosti i pouzdanosti podataka koji se odnose na rodnu ravnopravnost. EIGE je razvio indeks rodne ravnopravnosti kao instrument za mjerenje razine rodne ravnopravnosti u određenim područjima i utvrđivanje stanja u državama članicama u pogledu napora koje ulažu u ostvarivanje sveobuhvatne rodne ravnopravnosti. Jedno od središnjih područja indeksa jest „Novac” i usredotočeno je na nejednakosti u financijskim sredstvima i ekonomskoj situaciji žena i muškaraca.
8. Dok su države članice i dalje odgovorne za osmišljavanje svojih sustava socijalne zaštite i njihovo funkcioniranje, Unija može pružiti vrijedne doprinose aktivnostima država članica u relevantnim područjima.
9. Ovi zaključci temelje se na političkim obvezama koje je iznijelo Vijeće i na prethodnom radu koji su obavili različiti sudionici, kao i na dokumentima navedenima u Prilogu.

NAGLAŠAVAJUĆI DA:

10. Promicanje jednake ekonomske neovisnosti žena i muškaraca, među ostalim uklanjanjem razlika u prihodima, ključno je za osiguravanje *de facto* rodne ravnopravnosti. Potreban je niz sveobuhvatnih mjera politike za osiguravanje rodne ravnopravnosti u pogledu pristupa financijskim sredstvima tijekom cijelog životnog vijeka.

11. Rodni jaz u mirovinama vrlo je širok problem s brojnim aspektima i potrebno ga je staviti u kontekst više političkih nastojanja usmjerenih na poboljšanje rodne ravnopravnosti, što bi moglo uključivati napore za povećanje stope zaposlenosti žena, smanjenje rodnih razlika u plaćama, rješavanje rodne segregacije u obrazovanju i zapošljavanju, poboljšanje usklađivanja poslovnog, privatnog i obiteljskog života, poboljšanje prava na starosne mirovine ublažavanjem prekida zaposlenja te rješavanje pitanja rodne ravnopravnosti u socijalnoj uključenosti uzimajući u obzir učinak starenja i migracija stanovništva.
12. Prema najnovijim podacima koje je objavila Komisija², prosječna rodna razlika u mirovinama u EU-u iznosi 38,5 %. Međutim, specifične situacije znatno se razlikuju među državama članicama, a mjere koje je potrebno poduzeti kako bi se riješilo ovo složeno pitanje razlikovat će se u skladu s time.
13. Rodni jaz u mirovinama dosad je privlačio manje pozornosti nego rodni jaz u plaćama (prosjeak EU-a u 2012. iznosio je 16,5 %). Međutim, on predstavlja jednu od prepreka ekonomskoj neovisnosti žena u starijoj dobi, kada su žene također suočene s većim rizikom od siromaštva nego muškarci. Potrebne su različite mjere, među ostalim istraživanje, nadzor i provedba politika koje mogu pomoći u smanjivanju čimbenika na kojima se temelji rodni jaz u mirovinama u područjima zapošljavanja, radnih uvjeta, obrazovanja, usklađivanja profesionalnog, obiteljskog i privatnog života, sustava socijalne zaštite i pristupa robi i uslugama.
14. Mirovine žena i muškaraca mogu odražavati rodne nejednakosti tijekom radno aktivnih godina, na tržištu rada i u raspodjeli obiteljskih obveza te na koje se načine te nejednakosti odražavaju na mirovinske sustave. Trostruka rodna neravnopravnost u stopi aktivnosti, radnom vremenu i plaći može imati izravni učinak na rodni jaz u mirovinama. Stoga, trebalo bi poduzeti mjere za smanjenje rodnog jaza u mirovinama koju se odnose na cijeli radni vijek.

² Izvješće o ravnopravnosti žena i muškaraca, 2014.

15. Rodni jaz u mirovinama odražava činjenicu da na profesionalni život žena obiteljske obveze i dalje utječu više nego na profesionalni život muškaraca. Žene češće prolaze kroz prekide zaposlenja, imaju ograničenije karijere i plaće im se sporije povećavaju te su češće zaposlene na nepuno radno vrijeme nego muškarci. Stoga, žene se mogu naći u nepovoljnom položaju ako su im doprinosi povezani sa zaposlenjem glavna odrednica mirovinskih prava, posebno ako ne postoje mjere ublažavanja.

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE

POZIVA DRŽAVE ČLANICE I EUROPSKI KOMISIJU da, u skladu sa svojim nadležnostima:

16. Poduzmu potrebne korake kako bi se produbilo razumijevanje rodnog jaza u mirovinama tako da:
- a) promiču istraživanje *uzroka* rodnog jaza u mirovinama, usredotočujući se na sva relevantna pitanja kao što su pristup radu i osposobljavanju, rodna segregacija u obrazovanju koja utječe na odabir zanimanja, rodna segregacija u zapošljavanju, rodni jaz u plaćama, nepuno radno vrijeme, novi oblici zapošljavanja, trajanje radnog vijeka, nejednaka raspodjela obiteljskih obveza i kućanskih poslova među ženama i muškarcima te rodni stereotipi, kao i istraživanje kojim se analiziraju učinci sustava poreza i naknada na prihode žena i muškaraca u starijoj dobi te uloga politika za usklađivanje profesionalnog, obiteljskog i privatnog života;
 - b) promiču istraživanje *učinaka* rodnog jaza u mirovinama, među ostalim na ekonomsku neovisnost žena, uzimajući u obzir pitanja poput starenja stanovništva, različitih rodni zdravstvenih uvjeta i očekivanog životnog vijeka, promjena struktura obitelji i sve većeg broja jednočlanih kućanstava;
 - c) promiču istraživanje djelotvornih strategija za uklanjanje rodnog jaza u mirovinama.

17. Osiguraju da uklanjanje rodnog jaza u mirovinama ostane visoko na političkom dnevnom redu i na razini Unije i na razini država članica, među ostalim:
- a) razvijanjem pokazatelja unutar okvira Odbora za socijalnu zaštitu, koji će se upotrebljavati zajedno s drugim relevantnim pokazateljima, kao što je rodni jaz u plaćama, za redovito mjerenje i nadzor rodnog jaza u mirovinama te nastavkom uključivanja svih relevantnih sudionika u nadzor rodnog jaza u mirovinama, upotrebom svih dostupnih alata i sredstava, kao što je otvorena metoda koordinacije, i korištenjem podacima nacionalnih statističkih ureda te onih na razini EU-a i Europskog instituta za ravnopravnost spolova (EIGE) u najvećoj mogućoj mjeri;
 - b) poticanjem svih relevantnih dionika, među ostalim i socijalnih partnera, pritom poštujući njihovu autonomiju, da odgovarajućim mjerama riješe uzroke rodnog jaza u mirovinama;
 - c) jačanjem pristupa rodnog osvješćivanja tijekom cijelog života i u svim relevantnim područjima, što uključuje demografske politike i sustave socijalne zaštite te nacionalne politike i politike EU-a za jačanje gospodarskog rasta i socijalne uključenosti.
18. Rade na sveobuhvatnom nizu mjera za rješavanje punog opsega uzroka rodnog jaza u mirovinama te da ga primjenjuju, uključujući i u kontekstu provedbe strategije Europa 2020. Politike u tom području trebale bi se odnositi na cijeli životni vijek i kombinirati preventivne mjere usmjerene na obrasce zapošljavanja s mjerama ublažavanja kojima se nastoji osigurati primjeren i rodno neutralan ishod u starosti i za žene i za muškarce. Primjerene mjere mogle bi obuhvaćati:
- a) povećanje stope zaposlenosti žena, među ostalim i starijih žena, osiguravanjem kvalitete radnih mjesta i jednake plaće te podupiranjem usklađivanja profesionalnog, obiteljskog i privatnog života pomoću mjera kao što je fleksibilno radno vrijeme i za žene i za muškarce te pružanje pristupačne i povoljne kvalitetne skrbi za djecu (kao i skrb nakon škole) i druge uzdržavane osobe;

- b) uklanjanje financijskih nepoticajnih mjera za roditelje (i samohrane roditelje) kako bi mogli imati plaćeni posao, među ostalim poticanjem ravnomjernije podjele neplaćenog posla između žena i muškaraca, kao i njihova ravnomjernijeg sudjelovanja na tržištu rada te podupiranjem nesmetanog prijelaza za žene i muškarce s nepunog na puno radno vrijeme i između dopusta uzetog radi brige o uzdržavanoj osobi i nezaposlenosti;
- c) borbu protiv rodne segregacije u obrazovanju koja utječe na odabir zanimanja i rodne segregacije u zapošljavanju, među ostalim promicanjem veće zastupljenosti žena na položajima na kojima se donose odluke i poboljšanjem pristupa žena programima cjeloživotnog učenja te borbom protiv rodni stereotipa i poticanjem djevojčica i dječaka / žena i muškaraca da slobodno biraju vrstu obrazovanja i zanimanje i u skladu sa svojim sposobnostima i vještinama, i posebno poticanjem pristupa žena obrazovnim područjima i zanimanjima u znanosti, tehnologiji, inženjerstvu i matematici („STEM”).

POZIVA DRŽAVE ČLANICE da:

- 19. Uklone rodni jaz u mirovinama za sadašnje i buduće umirovljenike i tako promiču jednaku ekonomsku neovisnost žena i muškaraca te pomažu smanjiti rodne razlike u stopi rizika od siromaštva u starijoj dobi.
- 20. Riješe pitanje prevladavajuće zastupljenosti žena u radu s nepunim radnim vremenom i relativno sporijeg povećavanja njihovih plaća jer to može imati negativan učinak na mirovinska prava.
- 21. Uklone moguću rodnu pristranost u mirovinskim sustavima, posebno provođenjem *ex ante* procjene rodnog učinka mirovinskih politika prije provedbe reformi.
- 22. Prema potrebi, promiču mjere socijalne zaštite koje ublažuju negativne učinke prekida zaposlenja povezanih s obiteljskim obvezama, nepunog radnog vremena i sporijeg povećavanja plaća na mirovinska prava.

23. Promiču podizanje svijesti u području mirovinskih prava, također i isticanjem postojećih rodni nejednakosti, pružajući ženama informacije o posljedicama njihovih odabira tijekom karijere, upotrebom alata kao što su kalkulatori mirovina te pružanjem diferenciranih aktualnih podataka o postojećem rodnom jazu u mirovinama.

POZIVA EUROPSKU KOMISIJU da:

24. Pokuša riješiti problem rodno jaza u mirovinama u svojoj novoj strategiji za rodnu ravnopravnost nakon 2015., u godišnjim izvješćima o ravnopravnosti žena i muškaraca te unutar upravljačkog okvira strategije Europa 2020. kao i u Godišnjem pregledu rasta te Nacrtu zajedničkog izvješća o zapošljavanju.
25. Promiče razmjenu dobre prakse u pogledu mjera za uklanjanje rodno jaza u mirovinama.

Referentni dokumenti:**Zakonodavstvo EU-a**

Direktiva Vijeća 79/7/EEZ od 19. prosinca 1978. o postupnoj provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima socijalne sigurnosti. (SL L 6, 10.1.1979., str. 24. – 25.)

Direktiva 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (SL L 204, 26.7.2006, str. 23)

Direktiva 2010/18/EU od 8. ožujka 2010. o provedbi revidiranog Okvirnog sporazuma o roditeljskom dopustu koji su sklopili BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP i ETUC te o stavljanju izvan snage Direktive 96/34/EZ (SL L 68, 18.3.2010., str. 13.)

Direktiva 2010/41/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2010. o primjeni načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama koji su samozaposleni i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 86/613/EEZ. (SL L 180, 15.7.2010., str. 1.)

Zaključci Vijeća

Svi relevantni zaključci Vijeća, uključujući zaključke o reviziji Pekinške platforme za djelovanje¹, a posebno sljedeći:

„Rodna ravnopravnost u EU-u: smjernice za budućnost nakon 2015. Pregled stanja nakon 20 godina provedbe Pekinške platforme za djelovanje. Zaključci Vijeća Europske unije i predstavnika vlada država članica koji su se sastali u okviru Vijeća o pregledu provedbe Pekinške platforme za djelovanje od strane država članica i institucija EU-a” (16891/14)

Zaključci Vijeća pod nazivom „Žene i gospodarstvo: ekonomska neovisnost iz perspektive rada u nepunom radnom vremenu i samozapošljavanja” (11050/14)

¹ http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/tools/statistics-indicators/platform-action/index_en.htm

Zaključci Vijeća o Europskom paktu za rodnu ravnopravnost
(za razdoblje 2011. – 2020.) (SL C 155, 25.5.2011., str. 10.)

Zaključci Vijeća o jačanju predanosti i pojačavanju djelovanja za zatvaranje rodnog jaza u plaćama
te o pregledu provedbe Pekinške platforme za djelovanje (18121/10)
Zaključci Vijeća o uklanjanju rodni stereotipa u društvu (9671/08)

Odbor za socijalnu zaštitu

Izvješće o primjerenosti mirovina u Europskoj uniji u razdoblju 2010. – 2050. (2012.). (10488/12
ADD 1)

<http://ec.europa.eu/social/keyDocuments.jsp?policyArea=&type=0&country=0&year=0&advSearchKey=pensionadequacy&mode=advancedSubmit&langId=hr>

Europski parlament

Rezolucija Europskog parlamenta od 12. ožujka 2013. o učinku gospodarske krize na jednakost
spolova i prava žena (2012/2301(INI))

Rezolucija Europskog parlamenta od 24. svibnja 2012. s preporukama za Komisiju u vezi s
primjenom načela o jednakim plaćama radnika i radnica za jednak rad ili rad jednake vrijednosti
(2011/2285(INI))

Rezolucija Europskog parlamenta od 13. ožujka 2012. o ravnopravnosti žena i muškaraca u
Europskoj uniji – 2011. (2011/2244(INI))

Rezolucija Europskog parlamenta od 28. siječnja 2015. napretku u području jednakosti žena i
muškaraca u Europskoj uniji – 2013. (2014/2217(INI))

Rezolucija Europskog parlamenta od 26. listopada 2011. o programu za nove vještine i nova radna
mjestu (2011/2067(INI))

Europska komisija

Izvješće o ravnopravnosti žena i muškaraca, 2014., Europska komisija, Glavna uprava za
pravosuđe. http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/annual_reports/150304_annual_report_2014_web_en.pdf

Mišljenje Savjetodavnog odbora za jednake mogućnosti žena i muškaraca o smanjenju rodnog jaza
u mirovinama (2014.)

Muškarci, žene i mirovine, Platon Tinios, Francesco Bettio i Gianni Betti, u suradnji s Thomasom Georgiadisom. Izvješće je financirala Europska komisija, Glavna uprava za pravosuđe i potrošače, te je pripremljeno kako bi se ona koristila njime, 2015.

Rodni jaz u mirovinama u EU-u, 2013. (Izvješće je financirala Europska komisija, Glavna uprava za pravosuđe, te je pripremljeno kako bi se ona koristila njime)
http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/documents/130530_pensions_en.pdf

Plan za primjerene, sigurne i održive mirovine (Bijela knjiga), 2012.
<http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=7341&langId=en>

Izvješće o starenju iz 2015.: Gospodarske i proračunske projekcije za države članice EU27 (2010. – 2060.), zajedničko izvješće koje su pripremili Europska komisija (GU ECFIN) i Odbor za ekonomsku politiku (AWG)
http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2012/pdf/ee-2012-2_en.pdf

Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija: Strategija za ravnopravnost žena i muškaraca za razdoblje 2010. – 2015. (13767/10)

Europski institut za ravnopravnost spolova (EIGE)

Rodni jaz u mirovinama u EU-u: Istraživački rad za latvijsko predsjedništvo, 2015.
<http://eige.europa.eu/content/document/gender-gap-in-pensions-in-the-eu-research-note-to-the-latvian-presidency>